

P.P. PRACOWNIE KONSERWACJI ZABYTKÓW
PRACOWNIA w SZCZECINIE, ul. RYCERSKA 3

Obiekt: Park przy pałacu
Adres: Margowo, gm. Świerżno woj. Szczecin
Stadium: Ekspertyza ogólna dendrologiczno -
techniczna
Część:
Gł. Projektant:
Projektant: inż. Grzegorz Engel
Nr zlec. Rok 1975 r.

WZP Szczecin, zam. nr 2855 14 50 0 t

2068

Park przy pałacu
adres
Margowo gm. Świerżno
obiekt

[illegible]

WZP Lipiany zam. 752 72 2000 k

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr. 2068

W. Sm. 2068 dep.
BIBLIOTEKA
Zarządu Ochrony i Konserwacji Zesp. Pał. - Bered.
Muzeum Narodowego w Warszawie

PRACOWNIE KONSERWACJI ZABYTKÓW

PRZEDSIĘBIORSTWO PAŃSTWOWE
ODDZIAŁ SZCZECIN, UL. RYCERSKA NR 3 – TEL. 8355

Nr archiwalny

Nr zlecenia

Inwestor naczelny Ministerstwo Kultury i Sztuki

Inwestor główny

Inwestor bezpośredni Regionalny Zarząd Zabytków w Szczecinie

PROJEKT

Obiekt Dom przy pałacu

Adres Szczecin, ul. Rybicka, nr 1

Branża Architektura ogólna i techniczna

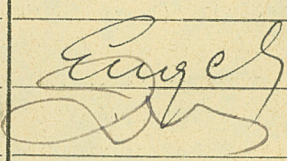
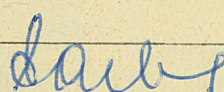
Faza

Kubatura m³

Powierzchnia użytkowa m²

Powierzchnia zabudowy m²

Wielkość działki ha

Projekt opracowali	Imię i nazwisko	Podpis	Data
Gł. Projektant			
Projektant	<u>inż. Grzegorz Rogalski</u>		<u>12.11.79</u>
Kier. Pracowni	<u>inż. arch. S. Jankowski</u> <u>ul. Rybicka 1, 71-001 Szczecin</u>		
Kier. Zespołu			
Kreślił			
<u>Konsultant</u>	<u>dr. inż. Józef Jankowski</u>		

Szczecin, dnia 12.11.79 197... r.

[illegible]

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523	524	5
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	---

I. Krótka Analiza Historyczna

=====

1. Ewolucja układu przestrzennego

M a g o w o / niemiecka nazwa Margow/ leży na wschód od Kamienia Pomorskiego /9 km/ w odległości 1 km od szosy Kamień Pomorski - Chomino.

Pierwsza wzmianka o Margowie pochodzi z 1373 roku.

Od 1775 r. do 1939 r. majątek ziemski /777 ha/ w skład którego wchodził park należał do rodu ziemskiego Elbe.

Brak dokumentów historycznych nie pozwala prześledzić ewolucji układu przestrzennego parku, na przestrzeni lat.

Na podstawie istniejącego stanu i obserwacji terenowych należy przypuszczać, że park powstał z dawnego lasu. Po II wojnie światowej obiekt należał do Państwowych Nieruchomości Ziemskich, a następnie do Gospodarstwa PGR Magrowo, Kombinat PGR Benice.

2. Dawne plany

Autor opracowania nie miał możliwości dotarcia do dawnych planów parku.

3. Źródła do dziejów parku.

1. Gerhard Bronisch i Walter Ohle - "Kreis Kammin Land im Austrage des Provinzialkonservators" - Stettin 1939 ,
2. A. Sienicka i S. Kownas - "Parki wiejskie województwa szczecińskiego " - Szczecin 1963 r.
3. Włodzimierz Seneta - " Dendrologia " PWN Warszawa 1973r
4. Mapa Powiatu Kamień Pomorski Arkusz nr 2 skala 1 : 25000.

II. Charakterystyka stanu istniejącego

=====

1. Układ przestrzenny

Szkic parku wykonano na podstawie wyrys z mapy ewidencyjnej gruntów rolnych PGR Margowo.

Mapa znajduje się w Wojewódzkim Biurze Geodezji i Terenów Rolnych Rejonowy Oddział w Kamieniu Pomorskim.

Powierzchnię parku szacuje się na 4,50 ha.

Park położony jest w zachodniej części wsi, jego granicę północną i północno-zachodnią stanowi rów melioracyjny łączący staw leżący wewnątrz parku z rzeką Niemica / w odległości 2 km/.

Granice zachodnią i południową stanowią łąki PGR. Na wschód od parku położony jest duży dziedziniec gospodarczy z zabudowaniami PGR, do którego dochodzi droga o nawierzchni utwardzonej, łącząca wieś z szosą Kamień Pomorski - Chomino.

W części wschodniej parku znajduje się duży pałac z wieżą w prawym skrzydle, pochodzący prawdopodobnie z 1772 roku o budowie ryglowej i otynkowany. Przed elewacją frontową pałacu znajduje się ogródek różany o trójkątnym zarysie. Wewnątrz w ogródku stoi figurka kobiety.

Pałac od zabudowań gospodarczych oddziela grupa starych drzew ~~znajdą~~ zajmująca powierzchnię wokół ogródka. Do elewacji ogrodowej pałacu przylega polana, zabudowana obecnie kurnikami i szopami. Budowle te szpecą otoczenie i zasłaniają widok z pałacu na staw i w głąb parku. Polanę otaczają stare drzewa gatunków rodzimych wchodzące w skład przyległego lasu. W lesie, na osi zabudowy pałacowej, jest staw o regularnych brzegach.

W pobliżu stawu, od strony północnej, znajduje się piwnica - lodownia porośnięta z wierzchu młodymi drzewami.

Park nie posiada dróg spacerowych, a gęsty podszyt i krzewy utrudniają dostęp do wnętrza. Na granicy południowej przy drodze polnej, znajduje się rzędowe stare zadrzewienie, uschnięte z powodu uszkodzenia pni i korzeni przez przegon bydła.

2. Skrócona inwentaryzacja roślin

drzewa

- - - -

1. Brzoza brodawkowata	- Betula verrucosa
2. Buk pospolity	- Fagus silvatica
3. Dąb szypułkowy	- Quercus robur
4. Dąb szypułkowy odm. stożkowa	- Quercus robur var. Fastigiata
5. Dąb czerwony	- Quercus rubra
6. Dąb bezszypułkowy	- Dalmanella Quercus petraea
7. Jesion wyniosły	- Fraxinus excelsior
8. Jabłoń jadalna	- Malus baccata
9. Kasztanowiec biały	- Aesculus hippocastanum
10. Kasztanowiec czerwony	- Aesculus carnea Hayne
11. Klon jawor	- Acer pseudoplatanus
12. Klon pospolity	- Acer platanoides
13. Lipa drobnolistna	- Tilia cordata
14. Lipa szerokolistna	- Tilia platyphyllos
15. Magnolia	- Magnolia sp.
16. Olsza czarna	- Alnus glutinosa
17. Robinia akacjowa	- Robinia pseudocacia
18. Świerk pospolity	- Picea abies
19. Wiąz szypułkowy	- Ulmus laevis

Krzewy

20. Agrest pospolity	- Ribes grossularia
21. Bez czarny	- Sambucus nigra
22. Bluszcz pospolity	- Hedera helix
23. Dereń świdwa	- Cornus sanguinea
24. Głóg dwuszyjkowy odm. pełnokwiatowa różowa	- Crataegus oxyacantha var. Rubra plena
25. Jeżyna	- Rubus sp.
26. Leszczyna pospolita	- Corylus avellana
27. Suchodrzew pospolity	- Lonicera xylosteum
28. Śnieguliczka biała	- Symphoricarpos albus

Ogółem na terenie parku występuje 19 gatunków drzew, w tym obcego pochodzenia 5, i 9 gatunków krzewów, w tym 1 obcy.

Najstarsze drzewa znajdują się w pobliżu pałacu, zajmując powierzchnię oddzielającą pałac od zabudowań gospodarczych, Wiek tych drzew szacuje się na około 120 lat.

Stan zdrowotny drzew dobry, tylko nieliczne z nich wymagają zabiegów konserwacyjnych.

Część parku o litym zadrzewieniu, o cechach lasu posiada skład gatunkowy:

50 %	buk
40 %	olsza
10 %	pozostałe

Wiek drzew określa się na około 80 - 100 lat.

Stan zdrowotny dostateczny. Powierzchnia parku jest trudno dostępna i porośnięta licznymi krzewami: leszczyną, bzu czarnym i podrostami gatunków drzewiastych: klonem, wiązem i olszą.

3. Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego

Zasadniczy układ pierwotny założenia został zachowany.

Obie utrzymywane jest część parku przed elewacją frontową

pałacu, w której założono ogródek różany i wytyczono drogi oraz ogrodzony płotem z siatki od strony dziedzińca gospodarczego.

Całkowitemu zniszczeniu uległy ciągi komunikacyjne w części parku przyległej do elewacji ogrodowej pałacu.

Zamulone i zniszczone zostały rowy melioracyjne i staw.

Wewnętrzne osie widokowe z pałacu zostały przedziśnięte przez szopki i kurniki, zbudowane na polanie przy pałacu.

Drzewostan parku został mocno przetrzebiony. Wycięto stare drzewa: olsze, jesiony, buki, jak również kasztan jadalny / *Castanea sativa*/, o którym jest wzmianka w opracowaniu S. Sienickiej i S. Kownasa z 1963 r. a którego obecnie nie ma w składzie drzew parkowych.

Zaniedbana i zaśmiecona jest również powierzchnia po ogrodzie warzywnym, który znajdował się w części północnej układu parkowego,.

Pierwotna powierzchnia parku nie została zniszczona.

4. Rola obiektu w krajobrazie

a/ zurbanizowanym
nie dotyczy

b/ naturalnym

Dla pałacu stanowi ramy i tło kolorystyczne. Dla pozostałych zabudowań stanowi urozmaicenie o charakterze estetycznym. Jest ~~jedynym~~ jedynym większym skupiskiem zieleni wysokiej na terenie wsi Margowo.

III. Wnioski dotyczące

=====

1. Granicy ochrony konserwatorskiej

w zakresie:

a/ ochrony układu parku

Aktualny układ parku nie odbiega od jego pierwotnego założenia. W skutek długotrwałego zaniedbania układ dróg, ścieżek, osi widokowych jest zatarty. Przy odbudowie obiektu należy przywrócić dawną rangę polanie przy elewacji ogrodowej pałacu, odbudować i oczyścić otoczenie stawu. Należy wytyczyć nowe drogi komunikacyjne i doprowadzić do stanu pierwotnego istniejące stare drogi i rowy melioracyjne.

b/ Ochrony ekologicznej

Ewentualne usuwanie drzew ograniczyć do cięć sanitarnych, na podstawie przeprowadzonej uprzednio ekspertyzy zdrowotności drzew. Przeprowadzić konserwację chorych i uszkodzonych drzew. Wywiesić skrzynki lęgowe i noclegowe dla pożytecznego ptactwa.

c/ ochrony kompozycji widokowej

Należy zlikwidować szopki i kurniki przy pałacu, aby odsłonić widok na dalsze partie parku. Koniecznym jest zachowanie zadrzewienia dróg dojazdowych do obiektu oraz kępy brzoź rosnących w stronie północnej przy cieletniku.

2. Ewentualnej zmiany dotych-czasowego sposobu
użytkowania całości parku i poszczególnych jego części

Park jako całość nie jest użytkowany. Dawną funkcję spełnia tylko część parku przed frontem pałacu, gdzie obok dróg dojazdowych urządzony jest ogródek różany, a otaczająca powierzchnia porośnięta starodrzewiem, pokryta jest trawą.

Należy zrekonstruować i przywrócić dawną rolę użytkową części zachodniej parku. W tym celu należy:

- rozebrać kurniki i szopki
 - zaorać, wyrównać nawierzchnię i posiać trawę na powierzchni przyległej do pałacu,
 - założyć rabaty kwiatowe z bylin i róż,
 - przeprowadzić konserwację chorych, uszkodzonych drzew,
 - oczyścić staw i rowy,
 - wytyczyć nowe ścieżki i drogi spacerowe i oczyścić pas terenu przyległy do nich z krzewów i nalotów,
 - zlikwidować śmietnik wybudowany w pobliżu polany,
 - ogrodzić park od strony zachodniej,
 - przyznaczyć pałac na dom kultury dla miejscowej ludności / świetlica, biblioteka, klub "Ruchu" itp./
- Zdaniem autora opracowania park nosi cechy zabytkowego i łącznie z pałacem powinien być objęty ochroną konserwatorską.

Szczecin, dnia - listopad 1975r.

fol. Grzegorz Solecki
Prawa autorskie zastrzeżone

1. Margowo, gm. Świeradów.

Park przy pałacu - widok na pałac z drogi dojazdowej.

Przed pałacem dobrze utrzymany ogródek ozdobiony z widoczną
figurką kobiety.

Fot. Grzegorz Solecki - dn. 22.09.1975r.

Reg. nr 24240 w Arch. PKZ w Szczecinie

24240

fot. Grzegorz Solecki
~~Prawa autorskie zastrzeżone~~

2. Margowo, gm. Świerżno
Park przy pałacu - widok na polanę przyległą do elewacji
ogrodowej pałacu.
Fot. Grzegorz Solecki - dn. 22.09.1975r.
Neg. Nr 24241 w Arch. PKZ w Szczecinie

24241

Fot. Grzegorz Solecki
Prawa autorskie zastrzeżone

3. Margowo, gm. Świerżno
Park przy pałacu - fragment wnętrza parku - widok na
zanieczyszczony staw.
Fot. Grzegorz Solecki dn. 22.09.1975r.
Neg. Nr 24242 w Arch. PKZ w Szczecinie

24242